

Nieuw onderzoek van Fontys, Waag Futurelab en Hogeschool Rotterdam **Effecten van digitalisering op fysieke leefomgeving**

Onze samenleving digitaliseert. Dat heeft voor- en nadelen. Innovatie, mogelijkheden tot verduurzaming, toegang tot eindeloze informatiestromen en gemak waarmee we met de rest van de wereld kunnen communiceren. Maar ook tal van keerzijdes die maatschappelijke onrust veroorzaken en zelfs voor ontwrichting zorgen. Een daarvan is nog onderbelicht: de ontwrichtende werking van digitalisering op het gebruik van de fysieke, publieke ruimte.

Over 5G-masten, deelscooters die op elke hoek van de straat worden geparkeerd, datacenters in de polder en de snelle groei van dark stores lopen de meningen uiteen. Ook de gevolgen van diensten als Airbnb voor de benutting van de woningvoorraad werpt vragen op, net als de installatie van bewakingscamera's en sensoren in binnensteden. Onduidelijk is wat de strategie van lokale overheden, gericht op het bevorderen van de digitale stad, betekent voor het gebruik en de inrichting van de stedelijke ruimte.

Handelingsverlegenheid

Fontys, Waag Futurelab en Hogeschool Rotterdam brengen de genoemde ontwikkelingen in kaart en gaan na hoe de samenleving beter grip kan krijgen op de ruimtelijke gevolgen van digitalisering. Aanleiding voor dit project 'Quality of Life in Smart Urban Spaces' is de handelingsverlegenheid bij lokale overheden wanneer ze geconfronteerd worden met de ruimtelijke en maatschappelijke consequenties van digitalisering. Ruimtelijk ordening en digitalisering blijken beleidsterreinen die nauwelijks verbonden zijn. Het onderzoek wil handvaten bieden om leefbare, inclusieve steden te ontwerpen, met digitale diensten die gestoeld zijn op publieke waarden. Het project wordt mogelijk gemaakt door NWO in het kader van de NWA-route 'Smart Liveable Cities'.

Ruimteclaim

"De voor- en nadelen van digitalisering lijken op dit moment nog moeilijk verenigbaar," zegt Bart Wernaart, lector Moral Design Strategy bij Fontys Hogeschool. "Ontwikkelingen op het gebied van slimme mobiliteit, slim licht, datacenters, 5G-masten en dark stores – van smart urban spaces dus – leggen een flinke claim op ruimte. Dankzij de NWO-subsidie, kunnen wij twee jaar lang onderzoek doen naar hoe we beter om kunnen gaan met de digitalisering en technologieontwikkeling en het effect daarvan op onze publieke leefomgeving."

Deelprojecten

Het onderzoek is opgedeeld in drie deelprojecten en gebruikt de Public Stack, een ontwerpmethodologie voor eerlijke technologie, als basis. Waag Futurelab richt haar aandacht op connectiviteit en de ontwikkelingen van 5G. Door artistieke onderzoeksmethoden in te zetten en gedeelde verbeeldingen over connectiviteit te creëren, onderzoekt Waag hoe we connectiviteit kunnen herontwerpen, zodat het publieke waarden ondersteunt. Hogeschool Rotterdam onderzoekt beleidskaders die momenteel als basis dienen, in onder meer Rotterdam en Eindhoven, en ontwikkelt een perspectief voor de toekomst, mede met het oog de impact van virtuele omgevingen. Fontys Hogeschool ten slotte wil samen met de Gemeente Eindhoven en Stadslab Eindhoven helder krijgen in hoeverre burgers zich comfortabel voelen bij de digitalisering van de samenleving door onderzoek te doen naar burgerparticipatie in de ontwikkeling van digital twins. Het project loopt tot april 2025.

Meer informatie: imme@waag.org (Waag Futurelab), p.w.m.rutten@hr.nl (Hogeschool Rotterdam), b.wernaart@fontys.nl (Fontys Hogeschool).